

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANACH.

<p><i>Podplatná cena:</i></p> <p>Na celý rok 2 sl. — kr. Na pol roka 1 — — Na štvrt roka — 60 —</p> <p>Jednotlivé číslo 4 kr.</p>	<p>Spisujú a vydávajú:</p> <p>MIKULÁŠ LEPSÉNYI GERHARD NÉMETZ</p> <p>Dočasný hlavný spolupracovník: JOZEF N. JANDA.</p>	<p><i>Redakcia a vydavateľstvo:</i> v Budapešti VIII. ker., Práter-úlica 44.</p> <p>seba sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspák nedávajú.</p>
---	--	---

Odpoveď na trónnu reč.

Medzi prvé úlohy snemu každého patrí, odpoveď dať na tú trónnu reč, s ktorou otvára sa každý nový snem. Reč trónna terajšieho nášho nového snemu v krátkosti opomenula úlohy nového snemu a poukázala na tie hlavné veci, s ktorými sa nový snem zapodievať bude.

Teraz zase snem vyslancov dal odpoveď dľa obyčaje na trónnu reč. Viac rečníkov vyslovilo svoju mienku v ohľade odpovede tejto. Každá strana snemu právo má návrh učiniť a odporúčať takú odpoveď na trónnu reč, jako sa každej strane páči. Rozumie sa samo sebou, že v ohľade odpovede snemovej vždy rozhoduje väčšina. Ktorá strana má väčšinu, nuž tej strany návrh je vždy prijatý.

Le teraz na začiatku nového snemu návrh odpovede strany liberálnej bude prijatý, to každý vedel, kto pozná pomery snemu a ohromnú väčšinu liberálov, známym už spôsobom získanú.

Avšak i opposícia predostrela svoj návrh odpovede na trónnu reč. Menovite i ľudová strana vystúpila po prvý raz na sneme, predstrúc tiež svoj návrh odpovede

Celý snem zvedavý bol na prvé vystúpenie ľudovej strany. Veď vieme, že liberáli najväčším hnevom zahoreli proti ľudovej strane. Preto usilovali sa pri voľbách prekaziť víťazstvo ľudových kandidátov. I liberálne noviny „Bud. Hirlap“ uznaly, že žiadna strana nevedela tak

oduševniť svojich voličov, jako ľudová strana. Keď by len aspoň koľko-toľko spravodlivosti bolo bývalo, ľudová strana najmenej 50, alebo 70 ablegátov bola by vyslala na snem. Preto teraz zvedavý bol i liberálny tábor, že jako zadrží sa ľudová strana pri svojom prvom vystúpení na sneme.

Páni svobodomyseľní ablegáti vopred chystali sa, že rečníkov ľudovej strany slávnostne vysmejú a do reči im skákať budú, aby ich v reči pomýlili. Avšak rečníci ľudovej strany skvelo obstáli v prvom svojom vystúpení.

Už 7. decembra všeobecný dobrý dôjem vzbudil ľudový ablegát *dr. Major*, keď v mene ľudovej strany, v dobre rozmyslenej a zrnatej reči svojej vyslovil sa, že ľudová strana žiadnu dôveru nemá, mať nemôže oproti liberálnej vláde, a preto že návrh *indemnity*, t. j. návrh príjmania a vydávania peňazí bez zákonného rozpočtu neodhlasuje pre vládu. Toto bolo prvé vystúpenie ľudovej strany na terajšom sneme.

Druhé, už trochu ostrejšie vystúpenie ľudovej strany na sneme stalo sa 12. decembra pri pojednávaní odpovede na trónnu reč. V ten istý deň i strana g. Apponyiho zastávala svoj návrh *odpovede*. Sám vodca gróf Apponyi chopil sa slova a takú reč povedal o minulých voľbách, že sa zbládnutým liberálom až hlava krútila.

Ešte nič neomaľoval tak terajšiu väčšinu liberálov, jako omaľoval ju prvý rečník snemu, gróf Albert Apponyi. Poukázal verejne na tie krásne výčiny, na sľuby, úradné násilenstvá, s pomocou ktorých sverbovala sa terajšia väčšina

S úprimnou dôverou prosíme priateľov našich zásad, aby naše noviny s apoštolskou horlivosťou rozširovali, ponevác semeno našich vznesených úmyslov len tak budeme môcť rozsiať široko a seba budúcnosť zabezpečiť.

Kreštania! kupujte len u kreštanov!

liberálov. Poukázal na prekážanie svobodnej vôle voličov a predložil, že i v tých 107 okresoch, kde *jednohlasne* vyvolení boli liberálni, nie ľud volil si svobodne, lež volil si len vplyv a nátlak vrchnosti a úradov. „*Počnúc od ministerpredsedu až po ostatného obecného notára, po každého štátneho hájnika, po každého stolického a obecného zverolekára, po každého ekzekútora celý úradný poriadok v službe stál v záujme volby panujúcej strany a nátlak činil na obecnosť.*“

Takto rečnil na sneme gróf Apponyi a verejno povedal, že v ústavnom našom živote vždy *viac a viac nazpät* kráčame, pretože od roku 1874. nič sme neučinili, aby sme prekazili nadužívania pri voľbách. Toto **smutné vyvinovanie sa nazpät** vraj ten strašný následok má: že z radu našich ustanovizní *úplne chýbä sám národ, chýbä vôľa národa, a teže svobodné a uprimné vyjavenie.*

S týmito slovami poukázal gróf Apponyi na tú okolnosť, že v terajšom sneme všetko vidíme, len *nie vôľu národa.*

Nuž pravda, že pánom liberálom nepáčili sa horké pilulky, ktoré im gróf Apponyi podával. Nepáčilo sa im, keď verejno rečnil, že ľud utláčano *nemôže cítiť úctu* oproti vrchnostiam, jestli vraj vrchnosť za každým krokom nohama šliape ten zákon, ktorý udržiavať a chrániť je povinná. Takto koniec je vraj úcte. Vtedy ľud vraj poslúcha nie zo srdca, nie z úcty, ale len preto. „*ponevác za týmito vrchnostami stojí sila žandárskych bodákov; a v páde potreby sila bodákov vojska.*“

Takto rečnil gr. Apponyi a celá opposícia súhlasila s ním a hlučným potleskom odmenila krásne a pravdivé slová jeho.

Po gr. Apponyim rad prišiel na ľudovú stranu. K slovu hlásil sa opát-farár Ján Molnár, aby odôvodnil návrh odpovede ľudovej na trónnu reč. Návrh odpovede ľudovej strany predostrel ľudový ablegát *dr. Ondrej Marsovszky* ešte pred rečou Apponyiho.

Ľudový ablegát Marsovszky v rozumnej reči svojej povedal, že ľudová strana nikoho nechce *napádať*, ona len rany chceliečiť, ktoré zavdané sú náboženstvu a cirkvi. My vraj chceme v úctivosti mať práva *všetkých* občanov bez rozdielu náboženstva a reči. My postarať sa chceme o pomoc pre roľníkov a pre nižšie triedy ľudu. My žiadama, aby *voči národnostiam* do platnosti uvedený bol *zákon, pravda a slušnosť.*

Takto rečnil ľudový vyslanec *Marsovszky*. Múdre slová jeho všeobecne pochvály došly. Liberáli hniezdili sa netrpezlivo pod rozvažitou rečou jeho.

Ešte viac začali sa hniezdiť, keď po reči Apponyiho, zase ľudový vyslanec a predseda ľudovej strany, opát *Ján Molnár* začal rečniť. Niektorí mameluci smiechom a hlúpymi poznámkami chceli ho v reči mýliť. Lež sám predseda snemu, Szilágyi zavrátil liberálov, jako učiteľ zavrátí chlapcov, keď kriky robia. Tak teda *Ján Molnár* komarnanský ferár a ľudový ablegát medzi všeobecnou pozornosťou povedal výbornú a vtipného ducha vyjavujúcu reč svoju.

Po prvom rečníkovi snemu, po Apponyim prišlo mu rečniť, a predsa nezahanbil ľudovú stranu, ba tak vtipno a dôstojno rečnil, že i liberáli uznať museli, že opát Molnár čo výborný rečník vystúpil na sneme.

Znamenitá reč ablegáta Molnára vzťahovala sa zvláštne na voľby a na tie kúsky volebných predsedov, ktorými bojovalo sa zvláštne na horných slovenských stranách vlasti našej. Liberálov jako by boly sršne pýchaly, tak cítili sa pod rečou Molnára. Vtipné a ostré poznámky jeho všeobecnej pochvály obsiahly, a ne jeden liberál vzdýchol si: Keď bych ja tak vedel rečniť, jako ľudoví ablegáti!

Prvý raz vystúpila teda ľudová strana na sneme, a vystúpenie jej úctu vydobylo si na všetkých stranách Uhorska. x.

POLITICKE CHYRY.

Na Čaci, kde sa Lev Láncoz vzdal mandátu, 5. januára bude voľba. Kandidátom ľudovej strany bude dr. Ján Černoch; liberálnym kandidátom ale Ján Milecz, pravotár v Žiline.

Otcovia vlasti budú mať neškodné prázdniny, ktoré potrvajú až do 8. januára r. 1897., v ktorý deň sa usnesú o poriadku pojednávania, na rozpočet r. 1897. ale zaiste 11. jan. príde rad.

Mandát Apponyiho. Darmo sa vypínali liberáli, že Apponyi sa nedostal do snemovne s čistým mandátom; všetky zádrapky petície proti mandátu namerenej boly za bezzákladné uznané, a mandát jednohlasne je verifikovaný. Kto je v peci, myslí si, že sú všetci!

Čo bude s Klochom? Klocha zažalovali ľudoví voličia varinského okresu, aby bol príkladne potrestaný; okrem toho žiadajú, aby im každému dal 5 zl. náhrady, lebo preňho sa dostavilo darmo 1200 voličov, ktorí nemohli odhlasovať. Máme nádej, že najdú pravdu a spravodlivosť tí statoční voličia.

Jednohlasne vyvolili za vyslanca zvolenského Pavla Kissa, ktorý mamelucký liberalismus uznáva za jedine spasonosný.

Turecko ešte vždy nenie v poriadku. Poslanci v úplnej tajnosti držia všetko, čo je s ich poradou spojené. Celá Európa napnuto očakáva carihradskej porady výsledok. Amnestia (odpustenie), ktorú Armeni

obsiahnuť majú, ešte vždy má veľa prekažíek v ceste. Ináč zakaľ Turecko Tureckom bude, sotva tam bude pokoja, lebo ešte i teraz, v čase tej veľmi očakávanej porady, z rozličných častiek Turecka oznamujú sa nepokoje.

Už je po samospráve. Aby katolíci nemohli svoje cirkevné záležitosti riadiť, nemohli na vyvolenie biskupov vplyv mať, nemohli so svojimi základinami šafárit, nemohli sa proti, cirkvi nepriateľským útokom brániť: ba aby toto všetko, všetko i ďalej pod mocou vladárov sa nachádzalo, o to sa hojne stará uhorské ministerstvo. Najnovší figel je ten, že o usporiadaní tých vecí ani reči nemôže byť, zakaľ nebude ľudová strana celkom vykorenená. Pekná je tá maďarská rovnoprávnosť. Ešte i židia a nazareni si môžu v cirkevných záležitostiach sami poriadky robiť; a len my katolíci zostaneme i ďalej utlačení! Hja keď bez hlavy je telo slabé. Ľudová strana ale má hlavy??

Krajinský snem.

17. dec. rečnil segedinský ablegát *Polczner*, dost obratne napádal a šnarchal mamelukov. Po ňom hore stal *Bánffy*, ktorý sám uznal, že pod voľbami priveľa peňazí prišlo do obchodu, uznal i to, že úradskí priveľmi násilní boli. Keď ale začal aj ľavičiakov obviňovať, ukrutne rozpajedeno ho ustavične pretrhovali. Gróf *A. Benyovszky* odporúčal návrh *Öetvöša*. — *Štefan Rakovszky* ale zvlášte proti cirkevnopolitickým zákonom vystúpil ostro tak, že ho predseda i napomenul.

18. dec. v snemovni veľmožov sa predstavil magnátom *Vilem Tóth*. — *Kardinal Schlauch* rečnil proti adrese, v ktorej darmo hľadá také hody, v ktorých by aspoň len spomienka bola o uspokojení pobúreného pokoja náboženského. Kardinala usiloval sa uspokojiť *Bánffy*, že vraj vláda nemieni shabať katolícke základiny. *Jozef Vécsey* tiež rečnil v tom smere, v ktorom *Schlauch*. *Wlassics* nechce dať katolíkom samosprávu, zakaľ nepokoje neutíchnu. Proti ministromi veľmi ostro vystúpil *gr. Ferdinand Zichy*, ktorý všetky krivdy proti cirkvi popáchané vyhodil vláde na oči. *Baron Albert Liptay* žiada reformu volebného zákona, pod ktorého štítom také komisnosti sa mohli popáchať.

V snemovni zastupiteľov najprv rečnil *dr. S. Visontai* s veľkým ohňom, a dost dobre povyvracal nápady *Bánffyho*. Po ňom rečnil *G. Pichler* zo strany *Kossuthovej*; zvlášte *Abrányiho* šparchal, ktorý sa cítil, jako by na ihlách bol. Adressu vlády považuje za škrapinu bez jadra. Veľmi ostro rečnil proti volebným výstupkom. Celkom rozhorčeno sa zaoberal *Pólonyi* s rečou *Bánffyho* a vládnu adressou. On žiada inú vládu a inú snemoveň. Pri voľbách vyliala krv vraj padá na rováš liberálnych mattadorov.

19. dec. *Fraňo Chorin* sa ponosoval na *Polónyiho*, že tento povedal, jakoby slzy a krv vdov a sirôt byly kúpeľom jeho mandátu. Každý napnuto očakával reč *Asbotha*, ktorý ostro napádal nesvedomitost úradských, vtipne zastával ľudovú stranu; zastával i konservatívny snem proti liberálnemu. Česal aj židov, ktorí i tam vidia antisemitismus, kde len čisté kresťanstvo jestvuje. Ináče tento vysokoučený muž prijal adresu ľudovej strkny. Po krátkych rečach *Wlaššiča* a *Erdélyiho* rečnil ľudový *Mócsy*, ktorý nejedno horké zrnko nechal prehltnúť zaťatých mamelukov.

21. dec. prvým rečníkom bol *Ignác Helfi*, pod ktorého rečou po tichu síce, ale ustavične sa shovárali vyslanci, nie proti vláde rečnil na tolko, jako viac proti ľudovej strane, ktorá vraj zhola nenie potrebná. To je potom pekný neodvisliak! No pre meno pošparchal trochu aj *Bánffyho*, ktorý vraj navzdor svojmu sľubu pred časom rozpustil snemoveň. *A. Pulsy* chcel dokázať, že každá strana sa prichystala k voľbám, len liberálna nie; čo prírodne bolo príčinou náramného smiechu. Statočne ho ale vyplatil sfa profesor žiaka, *K. Eötvös*, ktorý medzi iným odporúčal návrh *Košuthistov*; *Maršovský* odporúčal návrh *ľudákov*. Po dakolkých slovách *Bánffyho* hore stala pravá strana a prijala návrh jeho o adrese.

22. dec. bolo celkom krátke zasadnutie; a páni vyslanci do 8. jan. môžu si oddychnúť po viac týždňovom odpočinku.

Štátne pravotárstvo.

To je strach, jako sa do nás, jakožto do ľudových novinkárov zaľubil štátny pravotár. Kde len môže, všade sa usiluje síst sa s nami, aby nám tak čím viac dní pamätnými spravil, a veď on sám najlepšie vie, že my nehľadáme jeho priateľstvo a schôdzku s ním, lebo keď len násilie nás nenúti k nemu, my by sme vždy tak ďaleko boli od neho, jako ďaleko je nebo od zeme.

Ustavične dostávame od neho povolania, aby mal s nami dočinenie behom dakolkých hodín, aby nás pred prisaznými vychvaľovať mobol, jakí sme my smelí heckapláni a neohrožení ľudáci, neukrotiteľní nepriatelja zednárskeho liberalismu.

No táto uznanlivost nám síce dobre padne vždy, predsa ale to si vyprosíme, aby nás štátny pravotár za každú maličkosť, za každý ostrejší výraz do miestnosti obžalovaných pratal, aby nám pri každej neodvisle složenej vete dvere žalára ukazoval.

Ešte raz opätujem, že si to my vyprosíme tým viac, lebo sa nachádzame v krajine slobodnej tlače, kde nenie cenzúry. kde nielen slobodné smýšľanie, lež i slobodné spisovanie by malo dľa zákona panovať.

To ale ešte nenie všetko. Štátny pravotár na tolko rád vidí pred sebou ľudovú tvár a sa s ľudákmi zaoberá, že za tú jednu a tú istú vec dvoeh, ba v poslednom čase i troch mal chuť predstaviť pred súd.

La vyobrazenie, ktoré sa vzťahovalo na *Kniezicsa*, nielen povodcu vzal na raport, lež i prekladateľa *Jozefa Jandu*. — Za ľudové piesne nebol spokojný len s tým, že pôvodca obuvník

Majer bol na otázku vziaty, lež i vydavateľa Bleszkány, ba i Pašku, ktorý toho druhého k vydaniu tých pieseň povzbudzoval, si kázal v miestnosti obžalovaných predstaviť.

Pán pravotár! My sme mužovia vážneho zamesknania, my máme robotu; my nemusíme kunštiť, čo a jako si máme započat, aby nám čas prešiel, lež každá chvíľa je nám vzácna a drahá, a práve preto si vyprosíme, aby ste nás ustavične vláčil po vyšetovaní a po pravotách. Hanbu, čas a unovanie, kto nám zaplatí? A veď jako základne sme boli v posledný čas obžalovaní, to vidíme z toho, že v poslednom čase my ľudáci sme vyhrali asi 10 tlačových pravôt len od leta.

Či to nenie nápadná okolnosť, že v týchto posledných dvoch rokoch, tlačový súd budapešťiansky nemá ani s inými roboty a dočinenia, jako s ľudákmi? Či židovskí, zednárski, liberálni socialistiski, revolucionárni a čo ja viem, aki všelijaki novinkári vždy len dobre a svedomite pišu, tak, že im netreba vodu kalit; a práve len ľudoví novinkári sú tak nesvedomitého a ohavného pera, že ustavične sú vláčeni pred súd? Tí ľudoví, ktorí bojujú za Boha, za kráľa, za cirkev, za vlasť, za ľud. za slobodu zákonom zabezpečenú?? Či to uverí kto??

Hovoria, že štátny pravotár má naložené, nám nič neprehliadnuť! My nevieme, čo je vo veci, keď ale i naložené by mal, aj v tom páde nech nás nepredstavuje súdu za také články, v ktorých nestranné sudiaci človek nič nenachádza takeého, prečo by sa za novinkárom dvere žalára mali zavreť.

Ale nielen nám je obtížne toto prehánanie, lež i samým tlačovým sudcom je to nž odporné, ktorí vždy celý deň tratia pri takej príležitosti, na konci výnde šidlo z vreca, že sa tu darmo unovalí, lebo obžalovaný nevinný je.

No nech len vždy tak obejde pán pravotár, ako pri dakoľkých posledných pravotách, konečne predsa len on musí popustiť, on to musí zunovať; my ľudáci nepopustíme, lebo vieme, že len ten bude spasený, kto až do konca vytrvá. Zakaľ len prápor výfazstva neprejde do našej ruky, neodstraší nás nič od toho, aby sme svätej veci na pomoci boli a ju nielen neodvislým hlasovaním, lež i svojimi schopnosťami a perom podporovali.

Nech žije neodvislá tlač, nech žije tlačová sloboda zákonom zabezpečená; nech žijú ľudoví spisovatelia.

Jožko Prísny.

Velký „Krestanský kalendár ľudovej strany“

na rok 1897.

sa môže dostať za 30 krajciarov u
*Františa Bleszkány, Budapešť, VIII.
Mária-Tereziatér. 9.*

Po každých 10 výtiskoch sa dá
jedon čo prídavok. Poštové útraty
my zaokrývame.

Pozvámie k predplateniu

na

politické noviny

„KRESTAN“

IV. ročník, 1. štvrťrošie.

Predplatná cena:

na celý rok	2 zl. — kr.
na pol roka	1 zl. — kr.
na štvrt roka	60 kr.

Tých pt. pp. odberateľov ale, ktorí sú nám ešte za predošlé noviny dlžní, úctive prosíme aby, čím skoršie vyrovnat ráčili svoju dlžobu.

Budapešť, 3-ho apríla 1896.

Redakcia „Krestana.“

Otvorený list dra Jána Černocho.

Veľkomožný pán Jan Csernoch opát-kanovník ostrihomský a kandidát ľudovej strany na Čaci tieto riadky napísal na ct voličoch volebného okresu čacanskeho:

*Oteným voličom ľudovej strany
okresu čacanskeho.*

Keď som na základe vyzvania vašich duchovných otcov, vašich to najlepších a opravdivých priateľov, prijal kandidáciu za krajinského vyslanca vo vašom okrese, neurobil som to bez dlhého a základného rozmýšľania. Zo práv, ktoré som už predtým obdržal, mi známe bolo polozenie vaše, zname mi bolo i to, s jakými

ťažkosťami je spojené vo vašom okrese, v ktorom dosiaľ panovala liberálna strana, zastávať zásady ľudovej strany; nie preto, žeby ste Vy snáď neboli verne oddaní tejto zástave, ale preto, že sa to s mnohých strán za hriech a zločin považovalo, u Vás vyvinúť zástavu ľudovej strany.

O tom, čo mi sdelené bolo o Vás ústne i písomne, som sa i osobne presvedčil, keď som za dlhší čas sa medzi vami zdržujúc, pochodil po všetkých obciach vašeho okresu.

Videl som a presvedčil som sa, že Vy vzdor chudobe vašej, verne sa pridružujete zástavy strany ľudovej. Od zástavy tejto nič nebolo vstave Vás odvieť, ani peniaze, ani sľuby a skytovanie všelijakých výhľadov, žiadne hrozby neboly vstave zlomiť vašu vernosť k zástave ľudovej strany. Lahšie by bolo bývalo rozprášiť tie skaly, ktoré Vás obkľučujú, ako vašu vernosť a vytrvalosť.

S dedinskou uprimnosťou a dôverou ste sa chovali oproti vašim duchovným otcom, a jedno úprimné slovo z ich úst Vám viac bolo, nežli sto a sto peňazi.

Chvála a vďaka Vám za to, statoční voličia, ktorým je milšie svoje presvedčenie, nežli bárs aké dary a sľuby, ktorí si viacej vážia svoju vieru, než bárs aké časné výsady.

Toto vaše presvedčenie, vaša vytrvalosť pri zástave ľudovej strany utvorily z Vás tábor nepremožiteľný. Liberálna strana, keď videla, že sa Vy zviest nijak nedáte, rozmýšľala o prostriedkoch, jakými by mohla volbu prekaziť, a známo Vám je, načom sa konečne usniesla.

Vzdor tomu, že odporúčanie kandidáta našej ľudovej strany celkom zákonnému poriadku zodpovedalo, a dobre vystavené bolo, kandidáta liberálnej strany celkom jednoducho vymenovali za vášho ablegáta; Vás ale, ktorí ste sa celkom pokojne držali, dali vojskom domov zavracať,

Ja, jako váš kandidát, som v ten deň ani príležitosti nemal, Vás ani len vidieť, odcestoval som teda domov zarmútený nie nad tou nepravosťou, ktorú spáchali na Vás tí, ktorých povinnosťou je zákon zadržať, a ľudu dobrý príklad dávať, ale preto že som sa Vám ani nemohol poďakovať za vašu úprimnú lásku, vernosť a vytrvalosť, ktorú ste mne a zástavu ľudovej strany preukázali.

Najsampra som myslel, že sa Vám písomne poďakujem, keď som očul, že obce vaše obsadli vojskom, som od tohoto úmyslu odstúpil, lebo som bol presvedčený, že Vám vojsko ešte ďalej ponechajú na krku, jestli Vám taký poďakujúci list pošlem. Vedel som ďalej, že tak zvaná „volba,“ ktorú 28. októbra vydržovali

na Čaci, je neplatná, a že jestli váš vymenovaný ablegát dobrovoľne nezaďakuje, volba táto zrušená a druhá vypísaná byť musí. A tak sa i stalo.

Váš vymenovaný ablegát nedočkajúc, až jeho mandát čacanský zákonite bude zrušený, zaň zaďakoval, ktorý spôsobom nepravým obdržal, ale liberálna strana obsiahla cieľ, ktorý obsiahnuť chcela. Cieľ jej totižto nebol iný, jako aby sa nová volba mohla odbavovať v roku 1897., lebo vtedy už budú platné menoslovy voličov, z ktorýchže viac, než jedna tretina voličov ľudovej strany vynechaná, a viac, než predtým bolo liberálnych voličov popísané.

Vzdor tomu avšak neopustím ani Vás, ani zástavu ľudovej strany! Od Vás závisi, statoční voličia ľudovej strany, aby ste zástavu túto k víťazstvu priviedli.

Jestli sa nedáte podplatiť, jestli sa nedáte ani pijatikou, ani sľubami, ani hrozbami zviest, jestli všetci spolu držať budete; jako bratia jednej rodiny, ani brány pekelné nás nepremôžu. Násilenstvom nás môžu utlačiť, ale premôcť nie! Pri volbe, ktorú sme mali 28. okt. vzdor nepravosti na nás spáchanej, pyšný som bol na Vás, lebo ndboli vstave Vás zviest, ani podplatiť. Toto jedine by mňa bolelo vtedy a bolelo by ma i teraz, keby sa nachodili medzi Vami, ktorí by svoje presvedčenie zapredali. Presvedčený som však, že i teraz verne vytrváte pod vodcovstvom vašich duchovných otcov pri zástave ľudovej strany.

Známy Vám je program mój, známy program ľudovej strany, ktorý som Vám opätovne predniesol. Toho istého programu sa i dnes pridržam. Komu je milá zástava ľudovej strany, nech drží s nami!

Ctení voličia ľudovej strany okresu čacanského! Zraky celého Uhorska budú pri volbe na vás obrátené! Ukážte, že ste hodní tej úcty, tej česti, ktorú ste si už dosiaľ nadobudli pred celou krajinou!

Tak Vás majú po celej krajine, jako hrdinov svojho presvedčenia, vedia, že pod chudobným rúchom nosíte srdce vžnešené, a že po dolinách kisuckých býva ľud chudobný na majetky zemské, ale bohatý na cnosti kresťanské! — Nenechajte žiadnu škvrnu padnúť na Vaše meno, aby tí, ktorí si Vás naučili ctiť, zostali i naďalej našimi podporovateľmi.

S Bohom do videnia pri najbližšej vobe! Pán Boh s nami a zlé preč.

V Ostrihome, 23. decembra 1896.

Dr. Ján Csernoch.
opát, a kanonik ostrihomský

Vrelemilovaní Kysučania, drahé perly ľudu nášho trencianskeho! Skovajte si tieto drahé riadky nášho premilého kandidáta veľkomožného pána Jána Csernocha, tieto nech sú vám čarovcom teraz a na budúce; a čo by aj sám anjel z neba prišiel k vám, či v rúchu kňazskom, či vo svetskom, a chcel by vás na blúdnou cestu priviesť, neočúvajte ho, ale kričte: nech žije kandidát ľudovej strany na Čaci. veľk, p. Ján Csernoch! Nech žije ľudová strana:

č.

Chytajte zlodeja!

Všetkým vám je známo, že jakým nepekým spôsobom bojovali páni liberáli proti ľudovej strane. Hovädské násilensvá a prešibalé klamstvá volebné už ani spomínať netreba. Uznaly i liberálne noviny „Pesti Hirlap,“ že ešte pri žiadnych volbách toľko peňazí nebolo vyhodeno, jako teraz. Uznaly tieto silno liberálne noviny, že „volebné trovy stály vyše 12 millionov zlatých“.

Kolkým učiteľom, kolkým školám a chudobným obciam mohlo sa pomôcť s touto ohromnou summou peňazí! Vždy na oči vyhadzujú kresťanským duchovným, že nestarajú sa o školy a o vzdelávanie ľudu. Nuž a tých 12 millionov, na volby vyhodенých, nemohlo sa radšej obrátiť na školy, alebo na vypomoženie tých biednych spoluobčanov našich, ktorí nemajúc z čoho vyžiť, na tisíce vyvandrojú do Ameriky?

Páni liberáli vyhlasujú sa v novinkách svojich za „opravdových“ kresťanov a za „opravdových“ priateľov ľudu. Nuž, to veru nenie priateľstvo ľudu, keď toľké ohromné peniaze vyhodí sa na volebné halaškovanie a korhelicu. To je priateľstvo pre krčmárov a nesvedomitých kortešov, ale nie pre ľud, pod nesmiernymi daniami stonajúci.

„Vyjmúc niekoľkých, v tejto krajine čistého mandátu niet“. Takto uznať a písať musely i spomenuté vládne liberálne noviny. Vieme, že i židovský novinkár v „Budapesti Hirlape“ uznal, že pri „ohyzdnej volbe“ varínskej ľud náš slovenský tak príkladno a trpezlivo sa držal, že i to by bol pretrpel, keby mu „drevo boli rúbali na chrbáte.“

A hľa, „opravdoví“ kresťania naši predsa vždy píšu o jakýchsi ustavičných poburovaniach a huckaniach ľudu. Ba i liberálni páni ablegáti toľko smelosti majú, že teraz na sneme len o tom tárali, že vraj ľudová strana nesvedomito huckala a poburovala ľud a k neucte oproti predstavenstvám ho učila. Ešte i grófa

Ferdinanda Zichyho upodozrieval sám ministerpredseda Bánffy v snemovni magnátov, že vraj pri volbách prechmaty dovolil si oproti predstavenstvám. Gróf Zichy verejno odpovedal pánu ministerpredsedovi, že nepravdu hovorí.

Všetcia vieme, že naše predstavenstvá, jako bránily tú našu svobodu občiansku pri volbách. Preto pýtal sa i gróf Apponyi v snemovni, že jako sa môže ľud úctou chovať oproti vrchnosti, keď vidí, že práve tí nohama šliapu zákony, ktorí strážiť by mali zákon a občiansku svobodu.

Ľudová strana vždy k zákonnému poriadku, k tichosti a svedomitosti, k úcte oproti vrchnosti napomínala a napomína voličov. Nikdy nehlasala, ani hlásať nebude, že proti iným stranám „všetko je dovolené,“ tak jako to hlásal časopis vládny „Nemzet“, keď 26. novembra písal, že oproti ľudovej strane „mienka národa žiada kynožnú vojnu do zničenia“, a že vraj „oprávnené sú reťazové gule a všetky nivočiacie prostriedky novomôdnej politickej ohňostrojnej vedy“ oproti ľudovej strane.

Teda vládne noviny proti ľudovej strane „kynožnú vojnu“, „reťazové gule“ za dovolené a oprávnené držia, a predsa teraz na sneme páni liberálni ablegáti opovážili sa na ľudovú stranu špintáť, že ona nenávisť a vojnu hlásala proti iným stranám.

Je to veru do smiechu, keď teraz na sneme liberálni ablegáti tárajú do sveta, že vraj ľudová strana je príčinou toho ošklivého poriadku, ktorý sme videli pri volbách. Je to práve taká reč, jakú držal ten vlk pri potoku, keď žaloval sa na beránka dolu niže pri vode stojáceho, že vraj pomútil vlkovi vodu a preto ho potom vlk sožral. Alebo tak to vyzerá, jako keď zlodeja prichytia pri zločine, a zlodej potom pozornosť inakam chcejúc obrátiť kričí:

„Chytajte zlodeja!“

Preto i noviny „Magyarország“ ľudovej strane nepriateľské písaly, že liberáli preto napádajú teraz mandáty opposície, „aby odvrátili pozornosť od nadužívania a škandálov volebných.“ Veď vraj i veľkomestskí vreckoví zlodeji, prichytení pri krádeži, dajú sa na útek, a aby odvrátili pozornosť od seba, kričia:

„Chytajte zlodeja!“

Teraz teda už vieme, prečo tárali liberálni ablegáti v snemovni proti ľudovej strane všetelijaké hlúposti.

Z horných slovenských strán menovite pán ablegát Smialovszky nadúval sa a také daromniny, hlúposti potáral na sneme proti ľudovej strane, že sa mu vysmievali do očí

ablegáti opposície. Veď to bolo i vskutku smiešne, keď pán Smialovszky slabé svoje plúca nadýmal a o akýchsi strašných kňazských búreniach a rečiach ľudovej strany „do baraniej koži navlečených“ táral. Ablegát opposície, Karol Szalay pýtal sa ho, čo to má vraj byť, tie reči „do baraniej koži navlečené?“ Celý snem sa chutno smial, len pán Smialovszky blednul a hlúpo táral ďalej, že ľudová strana rozširovala i to, že pápež nie je spokojný s naším kráľom, že ho pozbaví trónu pre liberálnu politiku, že kňazi i sprisahali ľud.

Nuž hľa, takto páni liberálni ablegáti omalovať chcú ľudovú stranu. Maľovka sa im nedarí, len sami seba zababrujú. Veď každý rozumný človek vie, že prešo kričí zlodej pri krádeži prichytený: „Chytajte zlodeja!“

x - y.

Matrikári.

Nedávno vyšla jedna knižka (album) obsahujúca menoslov a zamestnanie štátnych matrikárov s podobizňami ich hlavných veliteľov ministra Perczela a Lukácsa štátneho tajomníka.

Zanimavo bude počuť, dľa Alkotmányu, kto čo sú ti novopečení matrikári.

Prv ale pohľadnime, na koho boly matriky posiaľ sverené? Boli to duchovní svojich vierovyznaní, ktorí bez pochyby všetci zaslúžia úctu a uznanie. Poteraz boly teda matriky sverené najväčšiu mravnú istotu majúcemu stavu kňazskému, ktorý matriky mnohé stolytia svedomite a múdre viedol.

Teraz podme ku terajším, dľa toho albuma, záležitosti matrikárske vedie Duro Lékách 30 ročný mladík, ktorého hlavná zásluha je, že otec mu bol štátnym tajomníkom, potom že bol rok dobrovoľníkom a je rezervný officir. A jeho poddaní?

Prví sú notári, ktorí posiaľ záležitosti verejnej správy s najväčším neporiadkom viedli. Kolko ráz daň platiaci sa modlia: zbav nás odo zlého, že vraj vždy na notárov myslia. Po teraz ale len pre zdravotné listy a prenášky bolo mnoho neriadu. Odteraz, istotne ohľad berúc na menoslov voličov, tak povedú matriky, že zapísaný ani to nebude viedieť, kto mu bol otcem, alebo matkou.

Okrem notárov ešte nasledujúci obecní sluhovia sú účastní matrikárstva, a síce: notárski kandidáti, pomocní notári, podnotári, pisari, boženíci, prisazní, obecní kasíri a iní spolu asi 1500.

Najviacerí z nich vychodili 4 obecné školy. Predtým boli: kupeckí pomocníci, hájníci, gazdovia, béreši, kočišia, podrychtári, pri vojakoch

frajtri, najviac kapráli; schopnejší notárstvo čakajúci skončili 4, alebo 5 gymnasiálnych tried.

Na šťastie v mestách ku sláve matrikárstva lapili 58 mešťanosťov, 25 mestských radcov; 15 kapitánov, celú hrabu sirotských otcov, berúc ohľad na majetok sirôt. A ponevác vyučba sa len tak skveje a učiteľov je nazbyt, teda aby sa učíteli nenútili, i ich upotrebili ku matrikárstvu: a síce 10 spravcovia, 490 učítelia (štátni) 2 cestujúci učítelia, ktorí matriky iste sebou na pleci teperia, a niekoľko židovských učiteľov.

Ohľadom na divé manželstvá aj lesníctvo sa v peknom pošte matrikárstvom zaoberá. Od lesníkov iste nestranný minister úfa istý prostriedok oproti divým manželstvám, ponevác duchovnej diviny sa oni najlepšie rozumejú, preto pobočne s matrikárstvom sa zaoberajú 2 kr. hlavní polesní 17 polesni, 1 správca školy horárskej, 2 horári, 5 hájníci a 1 mestský polesný.

Aj na gazdov myslel nestranný minister, lebo kto sa rozumie ku kravám, ovcam a vedie stále vzorky hoviad, ten bezpochyby aj ku vedeniu matrikulárnych vzoriek sa rozumieť musí, preto zamestknáva vysoká vláda 70 gazdov, 15 židovských arendátorov, 50 chleba pozbavených gazdovských úradníkov a 2 nádejeplných, bezplatných gazdovských praktíkantov.

Aby do manželstva vstupujúcim na um zišlo, že manželstvo má nie len jasné, ale i tmavé strany, preto i baníkov upotrebuje vláda. tí ako je všeobecné známo, v najtmavších stranách a jamách pracujú.

Žandárov a vojakov tiež nevynechali, už pre guráž, lebo veď v láske veľký zástoj hrá vojsko od gemajnera začnúc po generála. Len to je chyba, že minister posbieral samých pensiovaných vífuzov, ktorí nie sú válečne nalaďení, ale v pokoji si žijú; tak sa dostaly medzi matrikárov od žandárskeho širera, až po kapitána všetké šarže, ale pensiované.

Veľká nestrannosť ani financov nevynechala, ktorí proti kadejakým podludníkom dosť obozretní budú.

Keď ale sú tu už arendáši, financi, fabrikanti cikoriel, 3 páleníci, 30 poštarí, cestári, dobytčí lekári, ba i eksekútori nesmeli chýbať, už pre címer, ani arendátori regálu. Hľa jak veľká neoceniteľná je starosť vlády, keď v úrade matrikárskom spolu aj pálenku vymerávajú!

Jak veľká bola potreba tejto novej ustanovizne v Uhorsku a jak je dokonalá, nestranná to by sme ani neboli vedeli, keby dvaja recipiovaní vlastenci neboli sostavili ten album, tú knižku z ktorej sme to všetko povyberali.

Jablonovský.

Pred súdom.

*Páni moji, vzácní páni,
Čože z toho máte,
Chudobného keď chasníka
Za šticu chytáte?*

*Na skap mi šlo psie remeslo,
Odhodil som lábsik,
Čertu som dal muštu, čiriž,
Zostal som Hans Sachsik.*

*Keď som prázdne vše mal brucho,
Počal som si spievať,
Nebadal som, že by piesne
Mohly pánov hnevaf.*

*Nešípil som, že pre zvuky
Mal bych sa báť sudcov,
Keď i divé zvery ľúbia,
Zun, hru, hrnot hudcov.*

*Nemyslel som, že psotára,
Keď žiaľ sveri peru,
Vyňuchajú múdri drábi.
A na dereš berú.*

*Nemnieval som, čo ľud nóti,
Šuster spísať nesmie;
Veď slobodnej vlasti dietky,
Nie štence pút mdlé sme.*

*Nuž hvízdal som, nuž čarbal som,
Tu ma máte, páni;
Pevne dúfam nevinného
Výrok váš obráni.*

*Jak obráni, mňa zachráni,
Chýr Uhrov niet menším;
Svoľným krokom, voľným dechom
Cest' vlasti nestenším.*

*Jak však skrz vás moje nôžky
Do trestnice skočia,
Hej nebude väčšou
Sláva tisícročia.*

*Do väziena, do žalára
Dajte páni práce!
Staré bôlky i topánky
Básnik vám poláče!*

*K starým čižmám i strevičkám
Znova zdvihnem lábsik;
Na podošvy strúham verše
Ja, slovenský Sachsik.*

Anton Majer,
obuvnícky pomocník.

Najnovšia od Prievideze.

*Zahučaly hory, zahučaly lesy
Chrenovská sloboda kde-že si, čo-že si?*

*Kdeže by som bola — Krivec vám však hlási,
Ondódy liberál derie zo mňa pásy.*

*Najprv ma pytloval v Čianši u mlynára,
Teraz zas v Prievidzi čudo so mňa stvára.*

*Vyklal mi už oči, a ruky postínal,
Daňové by knišky ľudu poodnímal;*

*Pečiatky posberal ubohým rychtárom,
By ukázal obciam, že on ich tatárom.*

*Do obydvoch uši nalial mi olova,
Aby neočula, jak mi rabstvo ková.*

*Jazyk mi vytiahol — oh podlý rod pekla!
By o krivdách ľudu nikomu neriekla.*

*Občan sa unuje hodiny do mesta,
„Ondódy nie doma“ — ukáže sa cesta!*

*„Honi na zajace“ zato platia obce,
Notár i matrikár, aby robil, čo chce?!*

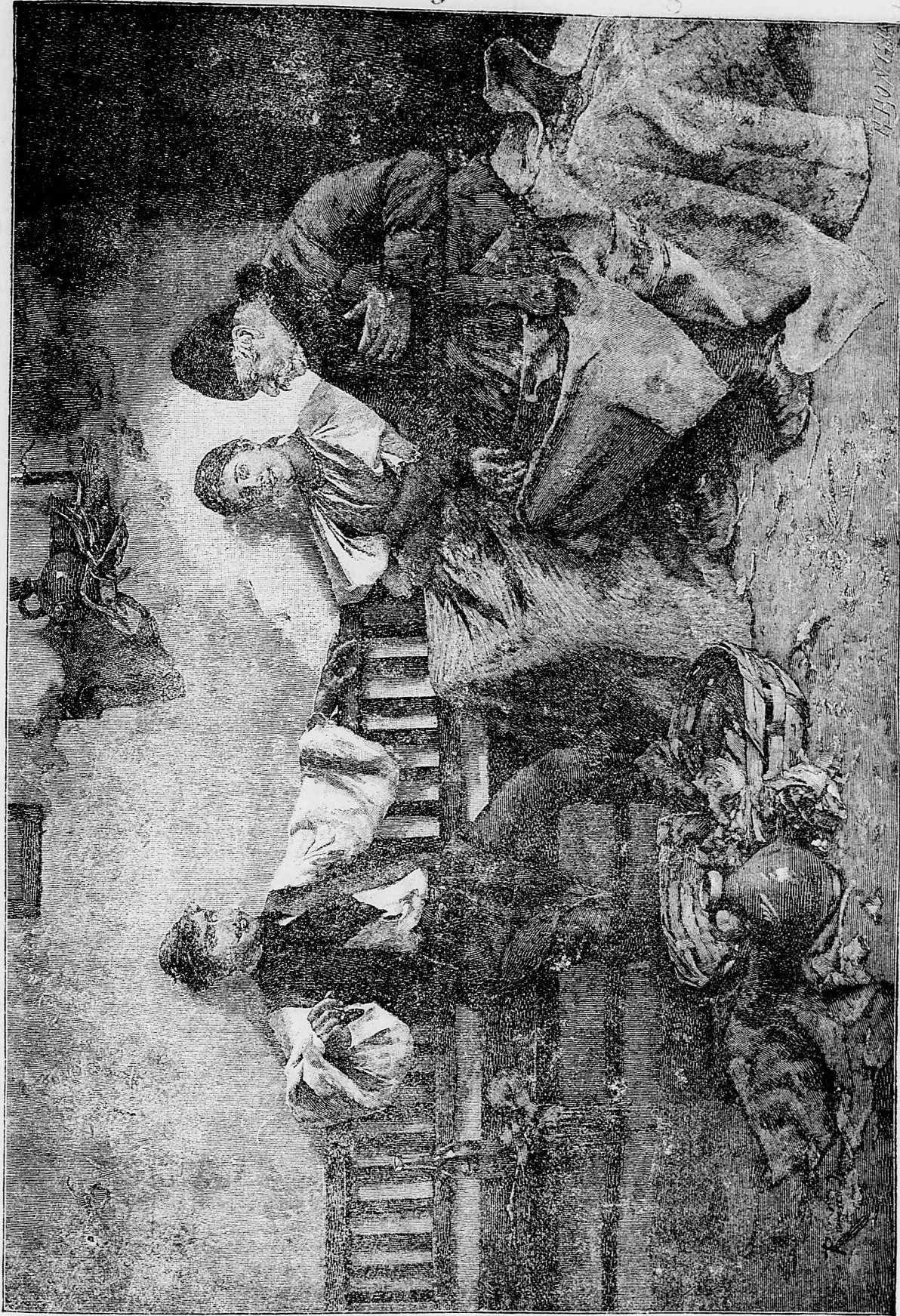
*Preliminár robí, jako jemu vôľa;
Darmo ubohý ľud „na svedomia“ volá.*

*Čo jemu svedomia, čo si z neho robí?!
Nech len so šibalstvom liberálistvo zdobí.*

*Preto i pán slúžny Ivánko Odraný
Obecné tak práva „liberálsky“ bráni.*

Kyjak.

Na námluvách.

CHÝRNÍK

Všetkým cteným čitateľom našeho časopisu
prajeme zo srdca šťastlivý nový rok!

Diamantovú omšu svätú slúžil 6. dec. v šopronskej obci Ivány pápežský komorník a farár, Fraňo Prevázek. V tej obci on už od r. 1839. učinkuje. Farárom je 57 rokov, behom ktorého času pokrstil 2536 detí, pochoval ale 2166 mrtvôl, 520 párov sosobášil.

Nitriansky biskup, J. Bende v r. 1897. bude slúžiť zlatú omšu; nech mu Pán Boh dopraje, v dobrom zdraví tú dobu dožiť.

Nový biskup. Za belohradského a samedriajského tit. biskupa vymenoval Veličenstvo kanonika dra Jána Krapaca.

Krasnanským pohorelcom poslali: veľk. p. Ján Černoch 30 zl., veľk. p. Ján Malý ale 10 zl. Nech to Pán Boh odmení týmto štedrým pánom. Pán Boh zaplac!

Vo Veľkom - Varadíne sa veľké prípravy robia, aby čím skveľšie mohli pozdraviť kardinála Schlaucha, keď bude 50-ročné jubileum svojho kňazstva sláviť a zlatú omšu slúžiť v r. 1896.

Ludevít Dohnány, pravotár v Trvnčine zomrel 16. dec., v r. 68. veku svojho. Tento muž bol známy čo tuhý slovak. Časopisy ho často spomínali.

Dcéra br. Rothschilda, Leoninka vo Francúzsku účastnila sa na poľovačke. Poľovnícka spoločnosť na koňoch behala za divinou; kôň barónky ale splašil sa a ju na zem shodil, medzi čím jej hlava sa ukrutne uderila o jeden strom. Po trojdňovom zápase so smrťou vypustila ducha. Bola ešte len 25 r. stará a pred štyrmi rokmi sa bola vydala.

Na sochu maďarského básnika Vörösmartyo doposiaľ sa nasbieralo 1170 zl. — Čo sa ale stalo s tými mnohými tisícami, ktoré boli sbierali na sochu Ludevíta Kossutha, my nevieme povedať.

Tisícku spálila. V českom Jičine nedávno si usporadoval svoje písma pravotár dr. Herkaer. Sobral všelijaké papiere, ktoré za daromné považoval, a hodil ich do koša. Na druhý deň hľadá na stolíku, hľadá na všetky strany, ale darmo tú kovertu, do ktorej bol položil jednu tisícku, ktorú ktosi naňho bol sveril, aby ju istej osobe odovzdal. Naraz mu napadne, že medzi odhodnenými papiermi by to mal hľadať. Pýta sa služky, kde ich podela; táto ale odvetila, že ešte večer s tým množstvom papieru dobre zakúrila. Pravotár celkom bez seba klesol nazad od strachu, že zo svojho bude museť tu tisícku vynahradiť.

S nápisom „Ludové Noviny“ bude vychádzať nový mesačník v T. Sv. Martine; predplatná cena je 1 zl. na celý rok, redaktorom ale je A. Bielek, známy slovenský spisovateľ.

Veľká štedrosť. V Nitrianskej musí byť veľa peňazí, čo z toho uzavierame, že nitrianski páni určili 1150 zl. ročitej pensie dávať pánu Krauszovi, bývalému to podžupanovi, ktorý je teraz už vyslancom, a i v tomto stave fahá 3200 platu na rok.

Proroctvá Falba na budúci rok vzťahujúce sa sú nasledovné: Kritické dni prvej triedy budú: 18. marca, 26. septembra, 17. februára, 25. októbra, 28. augusta, 16. mája, 24. novembra. Kritické dni druhej triedy ale: 23. decembra, 12. augusta, 11. septembra, 3. marca, 18. januára, 2. februára, 14. júna, 14. júla, 29. júla, 10. októbra, 3. januára, 2. apríla, — Okrem toho vo dne má byť tma 1. febr., 29. júla.

Generál Beratiéri, ktorého Menelik tak na hanbu obrátil, chcel vydať pamätník o svojom africkom účinkovaní. lenže mu teraz čosi odňalo chuť od toho.

Teraz už aj obecných vojakov priučujú v Budapešti k bicyklu, aby v čas potreby dobré služby mohli rýchle vybavovať.

S lampou pozorne treba zachádzať. V Dindeši totižto istá Kiška v čas ráno si zapálila lampu. Lampa zle horela, lebo bola prázdna; ona chcela petrolina naliať bez toho ale, že by bola knôt vyhasila. Obliala si šaty, ktoré sa jej chytily, zhorely. a i ona také rany utrpela, že o dakoľko chvíľ skonala.

Zriedka sa to stane, že by gazda od jednej krásy naraz tri telce dostal, ako sa to prihodilo u Jozefa Fűrésza v Mária-Kémende; všetky tri sú zdravé. Tamajší občania to predtým nikdy ani neslýchali a tak zo všetečnosti teraz husto navštevujú maštal Fűrésza.

Obor človek s oborským apetítom. Vo francúzskom meste Lille býva jedon človek, ktorý je vysoký na 2 metre a 40 cm. Pochádza on zo Švajčiarska. Jeho dlane sú na 16 cm. široké. Každý deň šesťkrát jie, ním pojedené jedlo urobí každý deň asi 16 kilov.

Najviac vajec sa minie v Anglicku a Nemecku. Do Anglicka v r. 1895. odlifrovalo sa 1250 millionov vajec, najviac z Francúzska, v cene 50 millionov zlatých.

Následkom stávky zjedli kocúra v Severnej Amerike traja kupci, ktorí sa zaviazali kocúra zjesť, jestli nie Bryao, lež Kinley bude vyvolený za prezidenta Spojených Štátov. Oni si dali toho kocúra, jako zajaca pripraviť, a potom sa dali do jedenia. Dvaja boli tvrdého žalúdka, vydržali až do konca, tretí ale na smrť ochorel.

Krvavo sa pobili v obci Iliášovcach (pri Novej-Vsi) traja gazdovia. Jedného zabil a druhého ťažko poranil Jozef Plata. Vrah je už uväznený; a teraz už môže nad tým rozmýšľať, že človek má to robiť, čo mu rozum káže, a nemá sa nechať slepo viesť zvieratskou náruživosťou.

Zabíty veriteľ. V oravskej Dolnej-Lehote býval Pavel Drudač, ktorý 13. dec. prešiel do susednej obce Pucó, aby si sinkasoval požičané peniaze. Neskoro večer sa nevracal domov; v ceste ale ho napadli u mezdibrodského mlýna štyria chlapi, a keď ho už tak nabili, že ani o sebe nevedel, vzali mu peniaze a sa ztratili. Neskôr k sebe prišiel a o ratu volal. Zavezený bol do mlýna, kde všetko rozležil. Četníci už našli tých vtákov. A to boli tí istí, u ktorých v tú nedeľu inkasovať bol.

Otca zabil Eliaš Barna, ktorý svojho rodiča sekerou po hlave uderil. Stalo sa to na vidom očí matky a mladšieho brata. Syn sa povadil s otcom, potom si nadávali, až konečne syn sekeru chytil a tak uderil otca po hlave s ňou, že tento hneď mŕtvý klesol na zem. Syn najprv sa pretvaroval, akoby on len náhodou bol otca uderil, potom ale sa priznal.

Jaký je terajší snem? Maďarské noviny „N. U.“ v čísle takto píšu o väčšine Bánffyho: „Bánffyho vláda je nenávidená, jeho parlament (snem) je nečestný. Tá preto, lebo je hriešna, tento preto, lebo od tej pochodí. Neprevinil sa tento snem ešte v ničom, lebo nerobil nič, ale následkom jeho nezákonného a špinavého pôvodu nemá tej úcty, ktorú môže žiadať zákonodarstvo od občanov. Dôveru môže vzbudiť len také zástupiteľstvo, ktoré dôvera vyvolila. . . . Z falošných volieb vyšla zfalšovaná väčšina. — Máme teda falošný parlament a zfalšovanú konštitúciu.“ — Takto píšu hľa! spomenuté noviny o tých „skvelých“ víťazstvách liberálov.

Sila opposície. Vládne noviny „Pesti Hirlap“ nalakaly sa, že opposícia nebude chcieť rečniť a bojovať proti ohromnej väčšine liberálov. Bolo by to smiešne, keby opposícia nechala liberálov gazdovať bez toho, žeby sa ohlásila. Vtedy by snem nemal takrečeno práce. Preto vládne noviny „P. H.“ posmeľujú opposíciu, aby len rečnila, aby bojovala, veď vraj „sila opposície nezávisí od jej číslu väčšiny. Menšina, keď nie je celkom zakrpatená, . . . môže vykonať viac, než číslom veľká, ale obsahom prázdna strana. Na toto u nás vždy zabúdali a miesto toho, aby kládli váhu na vyberanie vynikajúcich ľudí, každú dobrú postavu doviedli do snemu a slávili sviatok, že o jednu nullu narástli.“ Je to ovšem utešené svedectvo, keď i vládne noviny uznávajú, že u nás „každú drobnú postavu doviedli do snemu“.

Láska k vlasti. Nedávno odsúdili jedného robotníka z Orosháze menom Alexandra Csizmadia, ponevác v duchu socialistickom bol písal v novinách súdruhov svojich socialistov. Medzi iným i o láske k vlasti písal, že je to cit, ktorý treba vykoreniť. Noviny „Magyarország“ písaly o posúdení toho maďarského robotníka socialistu takto: „Sedliak z Orosháze napísal, dal vytlačíť, že zo srdca svojich deti vykorení lásku k vlasti. Bude trpeť za to. Ale kolkí žijú bez lásky k vlasti celkom a najúplnejšie, kolkí pacujú, bohatnú, hrajú rollu bez všetkej lásky k vlasti! Môžeme zajať až po samý snem, môžeme vybrať si ministrov a môžeme pýtať sa ich, kdeže je tá chýrna láska k vlasti? V slovách?! Takto píšu o tej vytrubovanej láske k vlasti noviny »Magyarország.« Čo povedia na to daktori vlasteneckí rytieri, ktorí vždy vlastencia — ústami!

Veľká horúčka zúri v Szmári; doposiaľ aj viac klerikov upadlo do nej; ako vravia, zlá voda je jej pôvodkyňou.

V Urmíne bola 12. dec. volba na notára, a zvolený bol Anton Paluska, ktorý už viac rokov prospešne zastával tento úrad, protikandidáta nebolo. Bár on nenie tak neodvislého smýšľania, jako tamajší poštar, ktorý sa opovážil na ľudového kandidáta hlasovať, predsa môžu byť občania s ním spokojní, lebo uznáva Boha za svojho nebeského otca, a cirkev za svoju duchovnú matku; a vôbec nesvedomité násilie a úradské pašovstvo je ďaleko od neho.

Horno-uhorskí mameluci. Pod týmto názvom píšu N. Noviny v č. 285. o reči ablegáta Smialovszkého, namerenej proti ľudovej strane, takto: „Tento pán, vyvolený klamom a násilím človeka, ktorý dnes už hanbí sa ulicou prejsť, vystúpi na sneme s obžalobami tak bedársko-biednymi, že čudujeme sa, že kolíska jeho otcov hajdala sa pod šedým nebom Haliče, kde žije obdarovaný poľský element. Nevieme sa prenadiť, čo je u tohoto šplhavca väč-

šie, či drzosť a či služobnosť. . . On vládnú stranu, úrady tak opísal, . . . ako by tí ubohí služnovci boli tyranisovaní, preháňaní, na živote ohrožovaní. A takéto lživé opisy podporuje tým, že blábolí o akýchsi chýroch a povedačkách, koľujúcich okresom. . . A to hovorí triezvy človek na hladný žalúdok pred snemom, kdežto celá Žilina . . . na vlastné oči videla, čo dialo sa pri volbe. . . Ten „vyvolený“ pán, nehanbí sa opisovať vládnú stranu v žilinskom okrese baránkom a tým ľudákom s holýma rukama vlkom.“

Papakosta a jeho súdruhovia, 18. dec. uslyšali od súdnej stolice prisažných vyrieknutý ortel: Papakosta a Stahlio sú odsúdení na 4—4 roky do väzenia, Affendakis na 6 rokov, Pribojac ale na 8 rokov. Okrem toho Papakosta, Affendakis a Pribojac budú i vyšupovaní z krajiny.

Krvavá volba. V obci Sári v peštianskej stolici bola dňa 17. t. m. volba rychtára, ale — aká je už tá naša chýrna svoboda — miesto volby slúžny jednoducho vymenoval dosavadného rychtára, ktorého obec nenávidí. To voličov tak rozhorčilo, že oborili sa na obecný dom, roztrepli obloky a dvere a boli by istotne aj slúžneho namlátili, keby nebol oblokom do dvora uskočiť. Na to zavolať slúžny žandárov a dal do ľudu strieľať, pri čom boli dvaja usmrtení a desať ťažko ranených.

Za 50 kr. Ružomerský žid Adolf Schlesinger pomedarčil si meno na Szalai, aby ho po mene nepoznali.

Nemôže zomreť. Jedno poriadne, mravné dievča chcelo tamten týždeň zomreť. Bola ona vychovavateľkyňou, po rodinách mala miesta, zakiaľ mladšia bola. Teraz ale nikde nemohla miesto dostať, lebo všade chcú mať len takú, ktorá má učiteľský diplom. V noci obrátila proti sebe pištoľ, ale táto zlhala. I druhý krát to probovala, keď ale už to domáci uzreli a ju vo vyvedení úmyslu prekazili. Celkom dojata rozkladala pred vrchnosťou policajtov, že ju už ani smrť nechce, lebo doposiaľ darmo si chcela viac krať život vziať, nikdy sa jej to nechcelo podariť. Najprv chcela do Dunaja skočiť, od čoho ju jedon starý pán odhovoril. Druhý krát sa obesila, ale žinka sa otrhla. Zas si žily prerezala, ale to zadržala zbadali a rany jej zaviazali, a teraz vraj aj pištoľ vypovedala jej službu. Hja bez viery a bez Boha už i na tomto svete je človek sám sebe na ostudu.

Manželku chcel zabiť. V Južapešti býva jedon kováč Štefan Kučma, ktorý už od dávna zle nažíval so svojou manželkou Barborou. Muž preslopal všetko, ešte i zárobok svojej manželky. V miestnosti výstavy vyrobila mesačne aj 45 zlatoviek. Muž veľmi chytró vykrútil hrdlo svojmu výrobku, a ho zuby bolely na výrobok manželkín. Manželka — ktorej sa vyhráždala, že ju zastrelí — mu dala dakoľko zlatoviek, ba na toľko sa spriatelili, že i spolu bývali. Potom ale zas sa len odovzdal pijatike; a jednúc žiadal v takom stave od nej 200 zlatých, čo mu ona nedala; vtedy strelil na ňu, ale ju netrafil; chcel i druhý krát streliť, čo ale prekazili susedia. Ona sama ho oznámila súdu; ten korhel ale teraz v žalári rozmýšľa na tým, čo všeličo zlého vyvierá z pálenky?

Horúčka v Pole. Dňa 18. bolo 632 nemocných medzi civilným obyvateľstvom a 485 nemocných vojakov.

DOPISY.

RUŽOMBEROK, dňa 14. dec. 1896.

Odpoveď p. Grilbiemu.

Viem, kto je ten človek, jestli je toho mena hoden, ktorý pod menom „Grilby“ so svätých datumom 8. dec. 1896. vovalil sa z Ružomberka na mňa, lebo proti mne nemôže nič v pravde povedať, v našom „Kresťan“-ovi čísle 50. mnoho nacigánil. Keby som pomstivý človek bol, zvliekol bych ho z larvy, ktorú nosí; ale to mi ani účta, ktorú oproti čitateľom Kresťana v srdci mojom cítim, nedovoľuje, ani ja zlé so zlým odplácať nechcem. Len aby tí, ktorí mňa neznajú, tie cigánstva neuverili, píšem tieto riadky.

Prvé cigánstvo je datum „Ružomberok;“ lebo v Ružomberku niet človeka, ktorý by o mne tak smýšľal mohol, jako ten nečlovek vypísal. Veľmi falošní by museli byť Ružomberčania, a pretože je o všetkých 6000 (a ešte niekoľkých) farníkoch reč, i Černovčani, Bielopotočania, Vlkolincania (Ludrová neprislúcha k mojej färe, lež jedine ku školskej stolici ružomerskej, jako ulica mesta), keď mi nikdy na vedomost nedajú, „že jich len to trápi, že som jejich farárom; lebo to ja od nich nikdy neslyším, nezkusujem. Ani ja nie som lakomec,“ ktorý „len vtedy svojich farníkov pozná, keď mu za pohreb platia.“ Že mnohú prácu konám v tejto i teraz, keď od poltrinásta roka obec Likavku a Sv. Martinček, ktoré k ružomerskej färe prislúchaly, svoju vlastnú novú faru tvoria, najväčšej v diocesi färe, to už i sám protokoll, jaký od počiatku viediem, a registry matrikálne, na ktorých ustavične pracujem, lebo som takových nenašiel, preukázať môžu. A koľko prác konám, ktoré do protokolla neprijdu, ani sa z registrov nepoznajú!

Za túto prácu mám taký plat, že zaslúženú svoju z grófskych domov Apponyiovských a Festeticovských pensiu dodávať musím, aby som dom s pomocníkmi mojimi, pp. kaplánmi len mierne vydržal. Nie som pijak, nie som kartár, nechodím cestovať, už siedmy rok ani žiadne vakacie nedržím, ani na pankhartov výdavky nemám: a predsa nikdy som nikomu nepovedal, že mrtvého nepochováam, keď mi nezaplatia. Veľmi ten p. Grilby (snáď nejaká divá huba) milým mojím farníkom ublížil, keď do jich úst tak neslušné slová vložil. Ja som na prvom mieste kňaz a farár; či ale na druhom mieste liberál? S politikou sa málo zaoberám, nakoľko ale sa zaoberať môžem, s ľudom mojím držím a ľudovej strany politiku zo srdca nasledujem.

Druhé cigánstvo je, čo ten p. Grilby do úst mojich klade, jako keby som bol pri volbe údov školskej stolice rozprával, kto a jaký môže byť takým údom. To je ale taká hlúposť, že ja tu, jako ju p. Grilby v „Kresťan“-ovi vypísal, opakovať nechcem.

Cigánstvo je potretie, že som k volbe školskej stolice cedulky vystavil a rozdával. Ružomberčan by nemohol tak cigániť, musel by lepšie vedieť, čo sa stalo v úžitku školského patronáta mesta Ružomberok s ulicami, nie skze popísaných skze farára — s pomocou vyslaných z bývalej školskej stolice dvoch členov — voličov, ktorých menoslov sa preto vyvesiť nemôže, lež vo vyborovom zasadnutí voli údov školskej stolice a výborníkov k zasadnutiu nie farár, lež

rychtár povoláva, a preto sa ani deň volby z kazateľnice nevyhlasuje, ani sa taký ohlas na dvere školy nepribija. V tomto skrze mestského pána rychtára zvolanom zasadnutí vyvolení boli za udov školskej stolice blizko všetci tí istí, ktorí predtým boli, bez ohľadu na to, k jakkej politickej strane prislúchajú. Tak sa stalo, a síce už dňa 7. nov. b. r., i tak je do protokola vzato, ktorý protokoll bol k udobreniu diecezanskej vrchnosti predostretý a skutočne udobrený. Keby sa pri tej volbe bolo stalo, čo p. Grilby píše, farár by bol nie od nevoľného a od nikoho nepostaveného sudcu zblizka Ružomberku, lež od samého pána biskupa diecezanskeho súdený. Jaká zlá je myseľ toho p. Grilby, vídné je z toho, že medzi udami vyvolenej a od cirkevnej vrchnosti potvrdenej školskej stolice ani čtihodného pána farára Kekáta, ani pánov učiteľov Štefcseka a Faitka, ani ostatných pánov, ktorí s liberálmi nič nemajú, jako sú: Ján Hancsko, senator a mestský gazda, Jozef Nickel mestský fiškal, Jozef Šiposs, senator a mestský kasir, Ondrej Knyszoviczky, Karol Hradzsky, Karol Krcsonery, Ján Jancsek, Ján Kraticsek, Jozef Vlkolinsky a Jozef Olejnik, mestský vyborníci, ku ktorým i ja prislúcham, potom Ján Kubacska ludrovský a Ján Sida vlkoličanský senatoria, ani nespomína, lež pravi: „všetko liberáli“. Z zpomedi ostatných vyvolených udov školskej stolice najviac by jich držalo pri ľudovej strane, jestli by jim to panujúca v smutných terajších časoch v milej vlasti našej „sloboda“ dovolila. Nebojíme sa teda, žeby „našu školsku stolicu hlavný župan, alebo židia dirigovali, ani žeby sa pri volbe učiteľa nie na to hľadelo, zdáľíž je dobrý katolíik, lež či je liberál?“

Hneď v utvorujúcom zasadnutí nepravilo sa ani slovo o liberalismuse, lež o tom, aby sa lokálna autonomia uviedla, jako v nektorých mestách jestvuje, aby sa pri katolíckych volbach iní okrem katolíkov učiasť nemohli. Počiatok teda nie je liberálny; a jako hatolícká školská stolica pre mesto Ružomberok a Ulice: Villa-Ludrova, Csernova, Fehérpatak a Vlkolince ani predtým nikdy liberálna nebola, ačkolvek jej udovia krom mrtvých a jedného alebo druhého nového tí istí páni boli, ktorí sú teraz vo vyborovom zasadnutí vyvolení, tak ani na budúcnosť liberálna nebude. Ten v očiach p. Grilbieho tak malý farár ružomerský bude ešte mať i na budúcnosť z milosti božej toľko sily k rideniu školskej stolice, jako mal posavád, a bude vedieť zachovať na vždycky lásku svojich farníkov, ktorú podľa svojeho svedomitého presvedčenia nikdy, ani teraz neztratil; vyjmúc snáď takých, ktorým nie tak katolíctva, jak nečoho inšieho vo farárovi treba.

Dlho, od 7. nov. 6. r. varil p. Grilby polievku svoju, ale ju zle uvaril. Ružomberčani ju nechcú, ktorí sa včera v katolíckom kruhu shromaždení veľmi pohoršili nad nestydatom človekovi, ktorý také utrhanie popísal. I z Csernovej mi rozprávali včera ľudia, že je tam veľké pohoršenie nad riadkami toho Grilbieho. A tak to buie všade, všetci ho len za cigána vyhlásia. Ja ale sa zaňho modlím, jako Kristus, Pán náš, prikázal: „Modlite sa za tých, ktorí vám protivenstvo činia a utrhajú vám“. (Matk. 5, 44.) aby sa zo zlých ciest svojich k Bohu a k láske proti bratovi svojemu obrátil.

Už by dost bolo, lebo úfam, že už nikto neuverí, „že som sa po tejto volbe tak veľmi radoval“, preto „že som mešťanov ľudovcov zo školskej stolice vytisnul. Ale musím zretedne ešte i to dodať, že ani

jeden z mešťanov ľudovcov nie je vytísnutý; všetci zostali, jako boli udaní školskej stolici, ba i počet ich sa rozmnožil skrze pánov: Sipossa, Faitha, Kubacku a Šidu.

Naposledy cigáňstvo je, ani „ružomerský katolícki mešťania nemohi“ práve „už dávno vedeť, že mne sú milší liberáli, alebo židia, nežli oni.“ Lebo ja s tými nemám nič spoločného, ani na ich zábavy nechodím; naproti tomu vždycky som prítomný, keď katolícky kruh buďto prednášku, buďto zábavu vydržiava; len dňa 22. nov. b. r. som nemohol byť pri zábave, ktorú katolícky kruh vydržiaval, lebo som bol večer neodložiteľnou prácou zaujatý a mal som druhý deň v čas k železnici ísť, aby som v Hradku naloženú mne od dioce-sanského pána biskupa úlohu konal, ktorá sa na druhý deň preložiť nemohla. Že som na zábavu nezabudnul, o tom môže svedčiť pán kasír katolíckeho kruhu, ktorý mne veľmi na srdci leží.

Dr. Anton Kurimszky, ružomerský prepoš a farár.

Od RUŽOMBERKA.

Vážení pán Redaktor!

a) Jestli volba kat. školskej stolice patrí výlučne k výboru mestskému, tak jako volba kat. farára, vtedy jako všetci výborníci bez ohľadu náboženstva majú právo voliť kat. farára, tým istým právom voliť majú i kat. školskú stolicu, lebo zákon krajinský to nikde rozdiel nerobí, že v istých záležitostiach obecných len katolícki, v iných ale zas len židovského náboženstva výborníci majú právo hlasovať, alebo dačo určiť, — čo ale nestojí.

b) Protimluvne je, žaby malo právo niekoľko výborníkov katolíckych školskú stolicu, ktolicu, ktorá asi z tricať údov pozostáva voliť lebo vtedy výborníci sami seba vyvolia, čo sa volbou viac menovať nemôže, a na taký spôsob výbor mestský, je spolu i kat. školská stolica. Ba áno i tam, kde je obecná (communálna) škola, nevolí výbor, lež celé obecnstvo školskú stolicu, jako sa to tieto dni o Budapešti čítalo.

c) To je nie žiadna tajnosť, vie to každý, opakujú to professoria z gymnásiuma, dosvedčujú to kat. rodičia, ktorí do židovských škôl svoje deti posielajú, že zo škôl ružomerských najslabší žiaci do gymnásiuma prichádzajú, prečo? o to sa nik netrápi, preto máme výhľad, že o krátky čas kat. školy ružomerské keď nie soštatnenie, aspoň v obecné (communálne) premenené budú, k čomu je cesta prekliesnená, keď sú mnohí takí v školskej stolici, ktorí ľahko za communálnu školu hlasovať budú.

d) Že katolícke školy v Ružomberku sí sami kat. mešťania a nie mestský výbor majú riadiť, vysvitá z toho, že sa tie školy nie z dôchodkov mestských, lež z kapitálu regálneho, ktorého sa nekdy mešťania v prospech škôl kat. zriekli, vydržiavajú.

e) Stanovy pre kat. školy, skrze sl. sbor biskupský vydané ohľadom sostavenia kat. školských stolíc viažu každú farnosť, následovne ohľadovne i ružomerská škola musí sa tých pridržovať, konečne:

f) Ružomberok, jako stredisko ružomerského volebného okresu, má slúžiť za vzor ostatným obcam v okolí, následovne keď katolíci sí to ľahostajne vezmú, kto riadi ich kat. školy, tam je koniec dosávdnym namáhaniam jejich, rozpadne sa naša kresťanská strana, a ľud upadne zas do rúk liberálov, z ktorých moce sa práve najnovšie časy vymôhol.

Z okolia Trnavy 6. dec. 1896.

Velavážený pán Redaktor!

Trnavskí liberáli sú práve tak osobovační, ako ich snemový kandidát pán Dr. Kornel Emmer. Každý trnavský liberál o sebe to myslí, že je neomylný a že sa mu každý ľudový človek klaňať musí. A pre akú príčinu?

Tak ako pán Dr. Kornel Emmer svojim predešlým ablegátstvom pre trnavský volebný okres a pre našu krajinu nič nevykonal, okrem že niekoľkým svojim kortešom miesta v úrade a dechtickému pánu farárovi zlatý krížik zadovážil, tak i trnavskí liberáli ani pre Trnavu, ani pre trnavský volebný okres nikdy nič nevykonali, lež každý z nich len za vlastným chosňom sa sháňa a sháňa sa.

Trnava a okres trnavský našou liberálnou vládou nikdy do ohľadu a povahy braté neboly, ačkoľvek daňami a inšími poplatkami náramne obťažované sú, a pri panstve liberalizmu ani do ohľadu a povahy vzaté nebudú, dokiaľ si len ostro-oposicionálneho to jest „ľudového“ zástupcu nevyvolia.

Pán Dr. Kornel Emmer, ktorý Trnavu ako snemový poslanec raz už zastupoval a pre jeho zásluhy o Trnavu a trnavský okres potom pri najbližšej volbe zaslúžene prepadol bol, je najmenej na to spôsobilým, aby či to už pre mesto Trnavu, či ale pre okres trnavský niečo vykonal.

On je ženbou bohatý pán — hovorí sa, že millionar — a keď sa o trnavský volebný okres ako bývalý chudobný človek nestaral, lež pod Tiszom a s Tiszom len liberalčil, — veru on teraz, ako millionar za chudobu nič neurobí, lež len svoju osobu tým viac zveľebovať a do predku tiskať bude. Bude ešte väčšmi do seba zaľúbeným, ako bol predtým.

Trnavskí liberáli tiež len pre seba nejaký ten koštial uchvátiť hľadia. Jeden sa sháňa za úradom, druhý si hľadia úrad podržať, tretí sa usiluje v úrade pokročiť, štvrtý hľadá vyznačenie, piaty musí svoje chyby alebo previnenia zaokryť, šiesty úfa svoje deti alebo rodinu zaopatriť atď. atď., a k tomuto všetkému má byť čas volby vyslanca len najprimeranejší a najvhodnejší.

Žeby v Trnave liberáli z presvedčenia boli, to nikto neverí, kto Trnavu pozná, lebo aj tých terajších údajných liberálov nikto za tak hlúpych nedirí, žeby aj oni všetci dobre nevedeli to, že trnavský okres od liberálnej vlády nič očakávať nemôže, keďže táže vláda pre trnavský okres za 30 rokov nič prospešného neurobila.

Jednotlivci avšak môžu pre seba a pre svoju rodinu nečo uloviť!! A preto vidíme, že liberáli len z úradníkov, notárov, advokátov, lekárov a židov pozostávajú, — najviac ak jedného lebo druhého odvislého alebo zadlženého priemyselníka, remeselníka alebo gazdu hrozbou skortešovať vstave boli, ktorí chudáci sa teraz začo hanbiť majú.

Bez tých dvoch peňažných ústavov avšak, ktoré v Trnave dosavád sú a ktoré zväčša z katolíckych a kresťanských ľudí peňazí (vkladkov) chosň ťahajú, by pán dr. Kornel Emmer, ako liberálny kandidát vyslanstva v Trnave ani vystúpiť nebol mohol.

Že sa pán dr. Kornel Emmer z curiálneho sudcovstva poďakoval, to veľmi dobre urobil, lebo by ho tam škoda bolo, keďže on svoj trnavský vyslanecký mandát za čistý a spravodlivý drží, o ktorom mandáte predsa celý svet len to vie, že násilensvom a potupením ohromnej väčšiny voličov (600 hlasmí

oproti vyše 1200 ľudovým hlasom) vynúteným bol.

Také curiálne sudcovstvo, ktoré takýto mandát čo čistý a spravodlivý prijme, by sa veru zle vyberalo.

Ľudovej strane v Trnave ale privolávame ba aj radíme, aby si ľudí, ktorí svojich spoluobčanov len figlami za nosom vodit' chcejú, dobre obzrela a prospechárov a potrimiskárov obišla. Statoční a slovoverní remeselníci a gazdovci trnavskí sú viac hodní, ako pre osobné výhody ako kamveter-tamplášť sa kláfaci filistri a egoisti, ktorí ľudovú stranu kedykoľvek zradí môžu.

Sriaďte sa, páni mešťania trnavskí v silný ľudový tábor, podporujte a milujte sa navzájom, a môže byť ešte Trnava, čím predtým bývala! Do mestského a stoličného zastupiteľstva voľte si len spofahlivých ľudákov a odstráňte od seba podozrivých nahaňáčov liberálov, ktorí vám len škodíť môžu.

Predovšetkým ale založte si „Ľudovú banku“, čitateľský spolok, potravny a tovarový sklad na zbožie, objednávajte a kupujte všetko len u svojich, a potom uvidíte, že ste sila a že vy rozhodnete.

Vyhybujte súdom a úradom, to jest neprocesujte sa, lež radšej po priateľsky medzi sebou pokonajte, buďte vždy a vo všetkom mierni a gazdovskí, a vtedy uvidíte, že si vaše domy a role podržíte, ba ešte aj tie, ktoré ste už utratili, nazad vydobyjete. Záujem ľudu na teraz len jedna politická strana pred očima nosí, a to je strana „Ľudová.“

Nech žije gróf Fdrdinand Zichy náš vodca a náš zástupca zo srdca!!!
Verný.

Vianočnú hru betlehemskú, predstavovať budú mladí ženáci, na dobrý cieľ vo Veszele pri Piešťanoch, 26. a 27. decembra, tak aj 1., 3. a 6. januára popoludni o 3 hodine. Vstupné za osobu 5 krov. Vitam všetkých kresťanov z okolia.
Czaykowski, farár.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpák a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

S úctou dávame na vedomosť každému tomu ct. predplatiteľovi, ktorý bol napomenutý na karte našej, že by si svoj dlh, t. j. dlžobu vyrovnal; aj tým, ktorí ešte kartu nedostali, ale s celoročnou predpl. cenou sú nám dlžní, — žeby si toto do 21-ho decembra t. roku vyrovnali, lebo, keď nie, novinky — bárs je nám veľmi ľuto, že takto musíme pokročiť, — zastavíme, ďalej ich neposielame.

Útraty máme veľké.

Žeby expedícia aj na ďalej v poriadku stála, prosíme nám všetky dlžoby pri najbližšom čase odoslť.

Expedícia „Kreštana“.

Úctive prosíme našich ct. predplatiteľov, aby číslo obalky, pod ktorou im noviny chodia, na krajec nám naznačiť ráčili, lebo takto ľahšie si do knihy zapísať môžeme.

Borovce. Možné, že sme ho i dostali, ale ja nepamätám naň, keď toho hrúza bola pod volbami. — L. M. O. R. Odpíšte pánu Bleszkányovi, kedy bude vaša tlačová pravota; ale pod istým?! Vrbové. Fr. K. Šťastlivý nový rok! Toho roku nemôžem sviatočné dni u Vás stráviť, ponevác redigovanie novín by sa zaseklo; v ducha som predsa neraz u Vás; všetkým trom srdečný pozdrav a úprimnú úctu! — L. M. Urmín. Jedon zednársky časopis posmieval sa, že z mlynárskeho tovaryša p...r. Hja statočná neodvislosť mamelukom oči kole a i k pomlúvaní ich privedie! — Čaca. Všeľičo stojí v ceste vyplnení vašej žiadosti. Veľa rozhorčenosti je teraz navarenej. Na ľavo trhajú a na pravo mykajú, a žiadan nechce pusťiť. — Cestujúci v Čhtelnici. Tak by som rád Vám sdellil, kofko je toho všetkého, ale verte mi, že je mi to nemožné, za vydavateľstvom chodiť; s každej hodiny bych milerád ešte aspoň behom dvoch mesiacov 2 spravil. Za kalendáre nám príde 18 zl. — Krakovany. D. M. Nemínajú-li sa Vám tie kalendáre, ráčte ich nazpák poslať. — Šaštín. F. Kanovszky. Vy ste na moje meno poslal 2 zl., lenže ste ani len jedným slovom nepoznámenal, na jaký cieľ?! — J. J. syndikus Liptó-Vöröšvár. Veru ani pri tej najlepšej vôli nemáme kedy za vašimi faklami chodiť; odpoveď preto ide tak neskoro, lebo som si myslel, že predsa len vyhoviem vašej žiadosti. Najlepšie bude, keď sa obrátíte na pp. Rétaý a Benedek, v Budapešti, IV. Lipót-uteza číslo 21. — Prenasledovaný v Prešporskej. Poradte sa pána farára a obráťte sa môžete do Prešporku na pána K. Otočku.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je uno-vanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví pošťára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý pošťový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udať u pošťovej direkcii. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osoh, že pošťári väčší pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyselne.

Knižná polica.

„Herkó Páter“ týždenník stojí na celý rok 2 zl.; a vychádza na 16, tu na 8 stranách. Jediný katolícky žartovný časopis. Veľmi vrele ho odporúčame. Redakcia „Herkó Pátra“ Budapešť IV., Zsibárus u. 7.

„Naša Nádej“, mesačník stojí na celý rok 80 kr. Veľmi prospešne poučuje ľud o sviatosti oltárnej. Vydáva ho kaplán Michal Varga vo Vacove (Vác).

Veľká pliaga sveta výnde z tlače po vianocach s trikrát toľkým obsahom jako je „Veľká Novina; objednať sa môže u Michala Vargu vo Vacove za 75 kr.

Lurdský kalendár. Spracoval Jozef Janda. Stojí i s poštou 35 kr. *Mészáros* K. Budapest, IV. Ferencziek zárdája.

„**Dom Tobijašov.**“ Výborné — asi 300 strán obsahujúce — dielo, ktoré každej rodine len vrele odporúčať môžeme. K dostaniu je za 65 kr. v Teplej (Lenge) pp. Bélabánya u dvp. farára *Richarda Osvalda*.

„**Veľká pliaga**“ výborný sošit o la saletteskom tajemstve. Za 25 kr. sa môže objednať u redaktora „Naša Nádej“ vo Vacove.

„**Príprava ku spovedi**“. Modliaca knižka pre deti. Vo viazanom stave stojí 15 kr. Soslovenčil J. Janda. Vydala ju Lujza Csery, Budapest, VI. Podmaniczky u. 15.

Obchodné zprávy.

1. Zboží: Pšenica 7.75—8.40 zl. Raž 6.65—6.75 zl. Jačmeň na krm 4.00—4.35 zl. do pálenie 5.10—5.90 zl. na várku 6.50—8.00. Oves: 5.70—6.20. Kukurica: 4.25—4.30. Proso: 5.25—5.50. Vo Viedni každý mc. o 50 krov dražší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno: 08.75—09.50. Kc-nopné semeno: 08.55—09.00.

3. Strova: Veľká biela fizufa 7.25—7.75; tmavá 8.25—8.75 okruhlá: 7.25—7.75., tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 08.00.15.00. Hrach 8.50—09.50. Čistý 13.50—14.00 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 00—00. Burgyňa 1.30—1.40. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželeň: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 2.30—3.00. Slama. Na postielanie: 1.20—1.30. Žup 1.60—1.80.

6. Siatic: Červená ďatelina 26—32. Lucerna 35—42 zl. Jarní ľadník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: asi 206 hospodárskych volov; 193 dojnych kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do jarma do 000—000 zl. Dojné kravy: za jeden kus 000—000 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 3024 kusov oviec. Ceny: 14.50—16. zl. za páru, a 08—14 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogram 14—17. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30. Voz 164—165. Vajcá 40—42. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Sianina 52.00—52.50, udená 56—00.57 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.

10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Telaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Telaciny najl. víksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155 prsné listy 165—170.

Zodpovedny redaktor: Mikuláš Lepšényi.

☞ Velebným farským úradom. ☜

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetké cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávad na sklade sú a hreď sa môžu poslať: *Testimonium Confirmationis* 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné. Odtisky a odposielá ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.

RÉTAY a BENEDEK

PREDTÝM

KRISZTA A JEHO SPOLOČNÍK,

dielňa omšových šatov, cirkev. náradí, zástav a spolkových praporov.

V BUDAPEŠTI, IV. Lipót-utca číslo 21.

Jedini dovážači, Osvieten. a Dôstojného pána kaločského arcibiskupa Juraja Császku a

— „BUDAPEŠŤANSKÉHO OLTÁRNEHO“ —
spolku.

Odporúčajú svoj hojne nastrojený sklad, menovite:

Omšové šaty, kostolné prapory, hasičské, školské, spolkové pohrabné, remeselnícko-spevove-spolkové zástavy. Monštrancie, kalichy, ciboria, kríže, kadidlá, oltárové lampy, sviece, ligotavé sviece, sochy vo veľkom výbere. Prijímame i r uovanie štaciových obrazov, svätých obrázkov, oltáre, mariánske tróny, Kristové hroby a kazateľnice podľa jakéhokolvek kresu umelecky vyhotovujeme. Cirkevné látky, čipky, stenové krížiky, kríže na pút vo veľkom výbere sú na našom sklade.

Na žiadosť ochotne posielame bez poplatku, soznamy ceny, príhodne vzory.

LACNÉ POŽIČKY

(od 300 zl. hore)

na majetok zeme vyprostredkuje

— JÁN DEAK —

v NITRE

K listom vysvetlenie žiadajúcim sa pripojiť má 10 kr. marka.

Smrť plošticám!

Mám isto účinkujúci prostriedok, ktorý vyknoží všetky plošticie, jak v náradí, tak i v múroch.

Ku vyčisteniu náradia posielam plechovú flašku 3 deci za 1 zl. na poštovú zásielku; ku vyčisteniu murov 1 liter za 1 zl. 80 kr.

— JÁN MRÁZOVSKÝ —

v Žiline (Trenč. stolica.)

TLAČIAREŇ

„SVÄTEHO GERHARDA“

V BUDAPEŠTI, VIII. OKRES, PRÁTER-U. Č. 44.

úplne novovystrojená, katolícka tlačiareň hojne opatrená, najvkúsnejšími francúzskými písmenami, ktorá jakúkolvek prácu, čo sa tlačie týka, od najjednoduchšej až do najkrásnejšej prijíma, a zato aj ručí.

Zvláštne vyzýva pozornosť preveleb. knazstva a obeených predstavenství na

úradné výtisky,

ktoré rýchlo, vkusne a čo najlacnejšie rozposiela.

OZNAMY

PRE NAŠE NOVINY VYLUČNE

LEN VYDAVATEL'STVO

„KREŠTANA“

PRIJIMA.

— BUDAPEST, —

Prater-ulica číslo 44.

Za oznamy sa musí hneď platiť.